

Законопроект є, фахівців немає: головний виклик реформи безпеки праці

Олексій Мірошніченко,

президент Конфедерації роботодавців України,
член Колегії Державної служби України
з питань праці

Тези

1. Підготовка фахівців з ОП згідно з майбутнім Законом: перелік актуальних статей.
2. Дефіцит спеціалістів: хто буде готувати нову зміну?
3. Генеральна реорганізація галузі: скільки вона вартуватиме державі та бізнесу?

У Верховній раді досить довго знаходиться законопроект «Про безпеку та здоров'я на роботі». Він має євроінтеграційний статус, а ключові новації, запропоновані цим проектом, стосуються **ризик-орієнтованого підходу**, задекларованого Директивою 89/391, та **нової системи управління** зі включенням зовнішніх та внутрішніх аудитів і регулярної оцінки ризиків.

Живий журнал

Пропонуємо також ознайомитися
з електронним форматом журналу на e.oppb.com.ua

Орієнтовний перелік нормативно-правових актів, які мають бути прийняті, чи до яких будуть внесені зміни Кабінетом Міністрів України, міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади у зв'язку з прийняттям проекту Закону України становить 36 документів. **Дев'ять з них стосуються безпосередньо підготовки фахівців, які відповідатимуть за впровадження цього закону.**

Статті, які стосуються фахової підготовки спеціалістів:

- **Стаття 14.** *Управління безпекою та охороною здоров'я працівників на роботі.*
- **Стаття 15.** *Служба захисту та запобігання з питань безпеки та охорони здоров'я працівників на роботі (штрафні санкції — 5 мінімальних зарплат).*
- **Стаття 18.** *Аудит системи управління безпекою та охороною здоров'я працівників на роботі (штрафні санкції — 5 мінімальних зарплат).*
- **Стаття 19.** *Спостереження за станом здоров'я та медичні огляди працівників (штрафні санкції — одна мінімальна зарплата за одного працівника).*
- **Стаття 22.** *Надання домедичної допомоги, пожежогасіння, ліквідація аварій та евакуація працівників (штрафні санкції — 3 мінімальні зарплати за одного працівника).*

Який висновок можна зробити?

Якщо не дотримуватися вимог перелічених статей, то невідворотно відбудуться штрафні санкції, що вказані у дужках. **Адже це не рекомендації, а прямі вимоги закону.**

Стаття 15. Служба захисту та запобігання з питань безпеки та охорони здоров'я працівників на роботі: хто відповідальний за її створення? Хто готує фахівців в Україні для досягнення цієї мети?

На сьогодні в Україні існує 18 закладів вищої освіти, які мають ліцензію на підготовку за спеціальностями: **«J4. Охорона праці» та «K10. Цивільна безпека».**

Таблиця 1

№	Регіон	ЄДЕБО	Назва закладу освіти	Підпорядкування
1	Волинська	309	Луцький національний технічний університет	МОН
2	Дніпропетровська	36	Національний технічний університет Дніпровська політехніка	МОН
3	Дніпропетровська	919	Криворізький національний університет	МОН
4	Дніпропетровська	6507	Український державний університет науки і технологій	МОН
5	Запорізька	73	Запорізький національний університет	МОН
6	Запорізька	148	Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного	МОН
7	Запорізька	5718	ТОВ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА	Приватне
8	Львівська	97	Національний університет Львівська політехніка	МОН
9	Львівська	154	Львівський державний університет безпеки життєдіяльності	ДСНС України
10	Львівська	202	Донецький національний технічний університет	МОН
11	Одеська	5754	Національний університет Одеська політехніка	МОН
12	Полтавська	218	Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського	МОН
13	Рівненська	9	Національний університет водного господарства та природокористування	МОН
14	Харківська	39	Український державний університет залізничного транспорту	МОН
15	Харківська	104	Національний технічний університет Харківський політехнічний інститут	МОН
16	Харківська	316	Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова	МОН
17	Хмельницька	138	Хмельницький національний університет	МОН
18	Черкаська	71	Національний університет цивільного захисту України	ДСНС України

Чи популярні вказані спеціальності серед абітурієнтів?

На жаль, за статистикою 2025 року, на навчання за цими професіями загалом вступило 602 студенти. Про що це говорить? Це свідчить про відсутність профорієнтації за вказаними професіями серед молоді, а також про неготовність системи освіти готувати фахівців відповідно до сучасних вимог та втілення норм майбутнього закону. Також очевидно, що спеціальність «Охорона праці» застаріла, вона не фокусується на ризик-менеджменті, ментальному та соціальному добробуті, сучасних системах безпеки. **Тобто у майбутньому потрібне повноцінне оновлення освітніх програм за цим фахом.**

Таблиця 2

Спеціальність	бюджет	контракт	Загалом
І4 Охорона праці	71	181	252
К10 Цивільна безпека	74	276	350
Загалом	145	457	602

Таблиця 3

Назва ЗО	J4 Охорона праці	K10 Цивільна безпека	Загалом
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності	25	82	107
Національний університет цивільного захисту України	19	47	66
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського		48	48
Український державний університет науки і технологій	35	12	47
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного		44	44
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова	38		38
Національний технічний університет "Дніпровська політехніка"		36	36
Луцький національний технічний університет		35	35
Державний університет "Київський авіаційний інститут"		34	34
ТОВ "ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ "МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА"	26		26
Криворізький національний університет	24		24
Національний університет "Львівська політехніка"	21		21
Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"	20		20
Запорізький національний університет	16		16
Національний університет водного господарства та природокористування	15		15
Черкаський державний технологічний університет		12	12
Український державний університет залізничного транспорту	10		10
Донецький національний технічний університет	3		3
Загалом	252	350	602

До уваги!

Наразі зрозуміло, що євроінтеграційний Закон про БЗР приймуть швидше, ніж система освіти матиме змогу забезпечити бізнес відповідними фахівцями (для того щоб підготувати спеціаліста, потрібно не менше 3-4 років).

Скільки потрібно фахівців для реалізації вимог статті 15 законопроекту?

Конфедерація роботодавців України зробила спеціальний запит до Пенсійного фонду України і ось, які відомості ми отримали. За даними ПФУ станом на 1 січня 2026 року підприємств, на яких працює від **50 до 300 співробітників**, в Україні налічується **19 873**, а де залучено 300+ працівників — **4 181**. Тож загалом цифра складає **24 054** підприємства, де потрібно створити вказану вище службу (відділ, систему тощо) з підготовленими фахівцями.

Таблиця 4

Секція ВЕД	300-	300+	Загалом
О Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	2 633	1 485	4 118
Р Освіта	3 720	194	3 914
Переробна промисловість	2 786	619	3 405
Q Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2 351	553	2 904
G Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	1 965	355	2 320
A Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	1 328	141	1 469
H Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	840	144	984
M Професійна, наукова та технічна діяльність	768	106	874
F Будівництво	663	59	722
N Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	589	74	663
J Інформація та телекомунікації	501	68	569
R Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	464	25	489
E Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	367	54	421
D Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	246	135	381
K Фінансова та страхова діяльність	136	83	219
B Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	128	51	179
L Операції з нерухомим майном	159	12	171
I Тимчасове розміщування й організація харчування	127	17	144
S Надання інших видів послуг	96	5	101
U Діяльність екстериторіальних організацій і органів	6	1	7
Загалом	19 873	4 181	24 054

Таблиця 5

Секція ВЕД	ПН 50-	ПН 50+	Загалом
F Будівництво	25 094	24 372	49 466
D Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	2 752	2 538	5 290
C Переробна промисловість	2 348	2 079	4 427
B Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	204	158	362
H Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	151	127	278
Загалом	30 549	29 274	59 823

Отже, скільки таких спеціалістів система охорони праці українських підприємств та організацій потребуватиме вже найближчим часом? Якщо умовно створений підрозділ з охорони праці на підприємствах, де залучені понад 300 працівників, буде складатися з трьох людей, для реалізації вимог нового Закону орієнтовно буде потрібно **12 500 фахівців**. Для підприємств з чисельністю робітників від 50 до 300 осіб для такої служби буде достатньо однієї людини, тобто загалом близько **20 000 фахівців**, згідно з інформацією ПФУ, що була подана вище. Таким чином, орієнтовно виходить **32 500 фахівців**. Наразі ми враховуємо тільки 15 статтю законопроекту. Але, окрім цього, також потрібні фахівці з:

- ✓ *аналізу та управління професійними ризиками (стаття 14) — орієнтовно 10 000 фахівців;*
- ✓ *аудитори з питань БЗР (стаття 18) — орієнтовно 500 — 1 000 фахівців;*
- ✓ *фахівці за спостереженням здоров'я, які мають фах «професійна патологія» (стаття 19) — приблизно 500 — 1 000 спеціалістів.*

Тобто всього потрібно не менш як 50 000 фахівців, враховуючи підприємства з чисельністю персоналу до 50 працівників.

Скільки фахівців працюють у сфері ОП: якими є сьогоднішні реалії?

Конфедерація роботодавців України знову ж таки зробила запит до Пенсійного фонду, скільки наразі фахівців працює у цій сфері. Цифра дуже скромна — **15 531 особа**, серед яких 6 671 жінка і 8 860 чоловіків.

Посада	жінки	чоловіки	Загалом
1229.7 Головний страховий експерт з охорони праці		2	2
1232 Начальник відділу охорони праці	344	644	988
2149.2 Інженер з охорони праці	6 107	7 952	14 059
2412.2 Страховий експерт з охорони праці	1	4	5
3152 Інспектор з охорони праці	219	258	477
Загалом	6 671	8 860	15 531

Таблиця 6

Область	жінки	чоловіки	Загалом
1	2	3	4
Вінницька	161	329	490
Волинська	125	242	367
Дніпропетровська	984	766	1 750
Донецька	131	82	213
Житомирська	134	214	348
Закарпатська	85	187	272

Таблиця 7

↓ 1	2	3	4
Запорізька	216	196	412
Івано-Франківська	163	209	372
Київська	357	611	968
Кіровоградська	195	167	362
Луганська	29	20	49
Львівська	390	679	1 069
м.Київ	1 241	2 012	3 253
Миколаївська	156	178	334
Одеська	498	590	1 088
Полтавська	245	349	594
Рівненська	136	184	320
Сумська	175	225	400
Тернопільська	114	174	288
Харківська	582	508	1 090
Херсонська	27	40	67
Хмельницька	137	260	397
Черкаська	205	282	487
Чернівецька	63	132	195
Чернігівська	122	224	346
Загалом	6 671	8 860	15 531

Перехід від статті 15 чинного Закону України «Про охорону праці» до аналогічної статті законопроекту БЗР не зменшує, а збільшує загальну потребу у фахівцях з охорони праці. Попри підвищення порогу обов'язкового створення служби з 50 до 300 працівників, законопроект:

- вводить обов'язкову наявність фахівця для всіх підприємств з 50 — 300 працівниками;
- розширює застосування зовнішніх спеціалістів для малого бізнесу (до 50 працівників);
- ускладнює функції через впровадження ризик-орієнтованого підходу.

В результаті кількість класичних служб зменшується, але різко зростає попит на індивідуальних фахівців та аутсорсингові послуги. **Водночас досі немає вказівок, як діяти, якщо на підприємстві менше ніж 50 осіб персоналу.**

Скільки коштуватиме державі та бізнесу втілення вимог законодавства?

Ми вже маємо потребу в орієнтовно 50 000 фахівців і це мінімум, враховуючи 15 500 тих, хто вже працює.

Середня ринкова вартість роботи фахівця з ОП в Україні:

in-house фахівець:
зарплата 20 — 35 000 грн на місяць + податки ЄСВ, ПДФО, військовий =
повна вартість для роботодавця складає 30 — 50 000 грн на місяць

річна вартість складає 360 — 600 тисяч грн на рік за одну людину

загальний фонд витрат: 50 000 фахівців x 450 000 грн на рік
(середня цифра) = 22, 5 мільярди гривень на рік

Це не всі витрати, адже потрібно додатково враховувати:

- ✓ навчання та сертифікацію;
- ✓ аудити та консалтинг;
- ✓ атестацію робочих місць;
- ✓ медичний огляд працівників;
- ✓ індивідуальні засоби захисту.

В результаті загальна оцінка витрат складає мінімум **40 млрд грн на рік**. Але це дуже приблизні підрахунки, скоріш за все, на практиці цифра буде набагато вищою.

Ми говоримо не просто про закон, а про кардинальну зміну підходів до питань охорони праці та безпеки працівників. На мій погляд, це один з найдорожчих регуляторних законів за останні роки, який буде розповсюджуватися на підприємства й установи усіх форм власності.

Чи готова держава почути це і пояснити бізнесу:

- ✓ **Де взяти фахівців-практиків одночасно і в такій кількості?**
- ✓ **Де взяти кошти для масштабної реформи?**
- ✓ **Як буде здійснюватися і коли розпочнеться підготовка підзаконних нормативних актів?**

Але попри все, справа рухається вперед, законопроект наближається до завершення та перетворення на повноцінний Закон України «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі», який прийде на заміну застарілим нормам законодавства та допоможе нашій державі у процесі євроінтеграції. Бережімо себе та своїх колег!